

Barceloneses- dokumentarni film o Barceloni iz 5 perspektiva

Šumberac, Anamaria

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:718937>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-14**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. 176/MED/2022

**Barceloneses – dokumentarni film o Barceloni iz 5
perspektiva**

Anamaria, 3642/336

Koprivnica, rujan 2022. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za Medijski dizajn

Završni rad br. 176/MED/2022

Barceloneses – dokumentarni film o Barceloni iz 5 perspektiva

Student

Anamaria, 3642/336

Mentor

doc. art. Luka Borčić

Labin, rujan 2022. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za umjetničke studije

STUDIJ preddiplomski sveu ilišni studij Medijski dizajn

PRISTUPNIK Anamaria Sumberac

MATIČNI BROJ 0336037452

DATUM 15.07.2022.

KOLEGIJ Vizualna komunikacija i novi medij

NASLOV RADA Barceloneses - dokumentarni film o Barceloni iz 5 perspektiva

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU Barcelonians - documentary film about Barcelona from 5 perspectives

MENTOR Luka Daniel Borčić

ZVANJE doc. art

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. doc. art. dr. sc. Mario Periša, predsjednik
2. doc. art. Luka Daniel Borčić, mentor
3. doc. art. Andro Giunio, član
4. doc. art. Niko Mihaljević, zamjenik člana
5. _____

Zadatak završnog rada

BROJ 176/MED/2022

OPIS

Tema ovoga završnog rada je raznolikost stanovništva Barcelone i njihovih stavova, a zadatak rada je izrada dokumentarnog filma sa istraženim i prikupljenim materijalom. Glavni dio završnog rada obuhvaća postupak izrade dokumentarnog filma od samog početka, brainstorminga, ideje i istraživanja, do organizacije i planiranja snimanja te na kraju montaže. Cilj rada je na temelju iskustva i prikupljenog materijala da intervjuirani sudionici različitih kulturno-socijalnih pozadina ispričaju kako oni vide grad Barcelonu, njenu kulturu, stanovnike i doseljenike.

Za rad je potrebno:

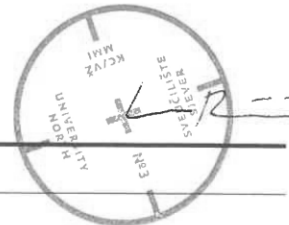
- pronaći i sudionike različitih kulturno-socijalnih pozadina za intervju
- istražiti povijest grada Barcelone
- istražiti povijest i način izrade dokumentarnog filma
- montirati skupljene materijale u jednu cjelinu odnosno film
- oblikovati uvodnu i odjavnu špicu
- opisati proces samostalne realizacije filma

ZADATAK URUČEN

2.9.2022

POTPIS MENTORA

SVEUČILIŠTE
SJEVER

Predgovor

Zahvaljujem mentoru Luki Borčiću na mentorstvu, podršci i kritici.

Također se zahvaljujem svim prijateljima i kolegama koji su pomogli u realizaciji ovog dokumentarnog filma te obitelji na podršci i savjetima.

Sažetak

U ovom završnom radu prikazana je 'one man job' izrada dokumentarnog filma 'Tko su ljudi Barcelone?'. Koja su njihova najdraža mjesta na kojima provode vrijeme u Barceloni? Kakav je njihov pogled na brojne turiste i doseljenike Barcelone? Sve su to pitanja na koja odgovara kratak dokumentarni film pod nazivom „*Barceloneses*“. Ovaj dokumentarni film prikazuje način na koji lokalci Barcelone, grada u Španjolskoj, vide svoj grad. Kroz kratke intervjuje lokalci govore o svojim najdražim mjestima u Barceloni, svakodnevnom životu, kulturi, ljudima i umjetnosti.

Teorijski dio rada objašnjava povijest i definiciju dokumentarnog filma. Glavni, praktični dio završnog rada obuhvaća postupak izrade dokumentarnog filma od samom početka, brainstorminga, ideje i istraživanja, do organizacije i planiranja snimanja te na kraju montaže. Cilj rada je da na temelju iskustva i prikupljenog materijala intervjuirani sudionici različitih kulturno-socijalnih pozadina ispričaju kako oni vide grad Barcelonu, njenu kulturu, stanovnike i doseljenike. Navedene su prepreke na koje sam naišla tijekom izrade te stečeno iskustvo i znanje.

Ključne riječi: dokumentarni film, kadar, sugovornik, intervju

Popis korištenih kratica

VOD eng. *video on demand*, u hrv. prijevodu *video na zahtjev*

Sadržaj

1.	Uvod	1
2.	Obrada zadatka: istraživanje	3
2.1.	O gradu Barceloni.....	3
2.2.	Povijest dokumentarnog filma.....	4
2.3.	Općenito o dokumentarnom filmu	10
3.	Izrada filma <i>Barceloneses</i>	13
3.1.	Predprodukcija	13
3.1.1.	Inspiracija	13
3.1.2.	Ideja i intervjui	14
3.1.3.	Lokacija	15
3.1.4.	Pitanja za intervjui	15
3.2.	Produkcija.....	16
3.3.	Postprodukcija.....	18
4.	Glavne komponente filma	21
4.1.	Sinopsis	21
4.2.	Kadriranje, kompozicija, planovi	21
4.3.	Svjetlo.....	23
4.4.	Zvuk	23
4.5.	Uvodna i odjavna špica.....	24
5.	Zaključak	25
6.	Literatura	28
	Popis slika	29
	Prilozi	31

1. Uvod

Ovaj rad podijeljen je u dvije velike cjeline. Prvi dio rada predstavlja kratak uvod u povijest i o dokumentarnom filmu općenito. Drugi i opširniji dio rada predstavlja istraživanje koje je prethodilo te izradu filma 'Barceloneses' kroz tri osnovna filmska procesa izrade dokumentarnog filma predprodukciju, produkciju i postprodukciju. Naziv filma *Barceloneses* potiče iz španjolskog jezika te u prijevodu znači Barcelonjani odnosno stanovnici grada Barcelone. Naziv na španjolskom jeziku logičan je odabir s obzirom na to da su intervjui snimljeni na španjolskome jeziku.

Svoju treću godinu preddiplomskog obrazovanja provela sam na Erasmus+ razmjeni u Španjolskoj, točnije u Barceloni. Pri dolasku u grad Barcelonu bilo je neizbježno primijetiti jedno: na ulicama se u jednakoj mjeri čuje engleski kao i španjolski jezik što puno govori o internacionalnosti i multikulturalnosti grada. Prošeće li se centrom grada, najpoznatijom i najvećom ulicom pod nazivom '*La Rambla*' vrlo je moguće da će se čuti pretežito ili samo engleski jezik. Cijeli centar grada u sezoni a i izvan nje vrvi hrpom internacionalnih ljudi iz svih krajeva svijeta. Od Sjeverne i Južne Amerike preko Europe pa do Azije, Australije i Afrike, stanovnici svih kontinenata čije su naselili su Barcelonu. Bilo zbog posla, studija, obitelji ili drugih razloga u Barcelonu se doselio veliki broj ljudi.

Nakon provedena četiri mjeseca u Barceloni bilo je neophodno primijetiti kako doticaja s lokalcima skoro pa i nema. Studirati cijeli semestar u gradu izvan Hrvatske i pritom se vrlo rijetko susretati i ne upoznati lokalce zvuči prilično neobično. Pomislili bi kako osoba nije društvena te ne izlazi mnogo međutim to nije bio moj slučaj. Studiranje u Barceloni za mene je značilo provoditi vrijeme u odvojenim grupama Erasmus i internacionalnih studenata i svakodnevno komunicirati na engleskome jeziku. Problem nepoznavanja lokalaca razriješio je sljedeći semestar koji je donio predmet na španjolskome jeziku s lokalnim studentima. Zbog većeg doticaja s lokalnim studentima interes za upoznavanjem lokalaca bio je veći no ikada te je upoznavanje prijatelja iz Barcelone otvorilo mnoga vrata i prilike. To mi je omogućio da napokon dobijem odgovor na sva svoja pitanja koja su se prethodni semestar vrtjela po glavi. Kako bolje pretočiti dojam grada Barcelone nego kroz oči lokalaca.

Dokumentarni film činio se kao savršen medij za izražavanje, prezentiranje prikupljenih materijala i dočaravanje iskustva, energije i atmosfere. Uskoro sam shvatila kako češći i bliži doticaj poput nastave s lokalnim studentima ne znači mnogo zbog njihove ozbiljnosti i zatvorenosti. Nakon istraživanja, prikupljanja podataka i ispitivanja prijatelja Pabla koji je omogućio intervju s njegovim prijateljima doznala sam kako je to vrlo uobičajeno i poznato za 'Katalonce' te se oni izdvajaju i razlikuju od ostalih Španjolaca.

Nešto po čemu je španjolska kultura poznata i vjerujem da svi asociraju Španjolsku s tim karakteristikama jest vedrina, komunikativnost, ekstrovertnost, srdačnost, gostoljubivost, međutim kod Katalonaca je to malo drugačije.

Film prikazuje realnu sliku Barcelone i općenito mišljenje lokalaca o njoj. Cilj je bio s prikupljenim informacijama i sadržajem prikazati šarolikost i raznolikost ljudi koji su odrastali i žive u Barceloni, zašto su ostali tamo živjeti, koje su sve ljepote Barcelone te njihov pogled na doseljenike u Barceloni. Iako se načini pričanja priča kao i same priče razlikuju, objedinjuje ih kultura i ljubav prema gradu Barceloni. Kaotičnost grada s jedne strane isprepliće se s laganim tempom življenja, energičnost i raznolikost različitih ljudi s mirom i jednakošću među nacionalnostima. Bit filma je u izražajnom, vizualnom ali i narativnom kontekstu. Svrha mu je informirati gledatelje i povezati ih i upoznati s tamošnjom kulturom te stvoriti vlastitu sliku Barcelone kao grada.

Proces prikupljanja kratkih scena uvodne i završne špice, te svog 'off' materijala' trajao je kroz deset mjeseci moga boravka u Barceloni dok su intervjui snimljeni u periodu od mjesec dana. Nakon toga provedena je obrada prikupljenih podataka i materijala te je izrađen film i tekstualni dio rada.

2. Obrada zadatka: istraživanje

Prije i tijekom izrade završnoga projekta dokumentarnog filma *Barceloneses* provedeno je istraživanje o samom gradu Barceloni, njegovoj povijesti, kulturi, arhitekturi, umjetnosti i stanovništvu.

2.1. O gradu Barceloni

Grad Barcelona nastao je na temeljima rimske kolonije *Barcino*, kada je bio manji i od rimske *Pule/Pole*, no dokazi o postojanju sežu i dublje u povijest. Početkom ujedinjena španjolskih zemalja drugom polovicom 15. stoljeća središte političkih zbivanja postao je Madrid čime je Barcelona izgubila na značaju te se iz istoga razloga i dan danas bori za svoj neovisnost. U povijest od 15. do 18. stoljeća grad Barcelona borio se da zadrži ekonomsku i političku nezavisnost međutim 1714. godine tome je došao kraj. Tada su grad zauzeli burboni, a prava i privilegije Katalonije i Katalonaca su potisnute.

Razdoblje kulturnog oporavka počinje sredinom 19. stoljeća dolaskom razvoja tekstilne industrije. Tijekom tog razdoblja, koje je bilo poznato kao *Renaixença*, katalonski je ponovno stekao važnost kao književni jezik.

U 20. stoljeću nastupila je urbana renovacija grada, grad dobiva novi urbanistički plan te postaje kulturno središte Španjolske. Tijekom građanskoga rata i diktature koja je slijedila 1936. godine dobivena sloboda je ponovo ograničena. Bitnu transformaciju je doživjela pred Olimpijske igre 1992. koje su bile jedne od najboljih organiziranih. i taj dio grada čini bitnu novu sekvencu na brdovitom terenu

Za grad je jako bitna umjetnost i arhitektura koja ilustrira povijest i njen razvoj. Velik je broj značajnih arhitekata i urbanista koji su oblikovali grad Barcelonu onakvom kakva je danas. No, među njima se svakako ističe glavni urbanist Ildefons Cerdà koji je ocrtao grad kakvog poznamo danas. Takozvani *Eixample*, moderna je ekstenzija grada bazirana na pravokutnom "gridu" ulica. Ulice zatvaraju blokove zgrada čiji su uglovi odrezani kako bi na svakom raskrižju stvorili mali trg. Specifičnost plana su i dijagonalne ulice koje omogućavaju da se brzo dođe do središta grada. Cerdà je, slijedeći modu većine drugih europskih gradova – na primjer, Pariza i njegovih bulevara koje su isplanirali Haussmann i Alphand – odlučio da glavne avenije i ulice u *Eixampleu* budu obrubljene velikim drvećem zasađenim da stvaraju hlad u gradu, s drvo na svakih osam metara. Štoviše, prema izvornim planovima jedan od četiri pločnika koji omeđuju svaki blok trebao je biti dvostruko širi i stoga bi imao dvostruki niz stabala točnije platana. Ovakav plan postaje predložak američkog grada i jedini je takav na tlu Europe.

Barcelona je prepuna arhitektonskih remek djela primarno od arhitekta Antonija Gaudija, ali i manje poznatih poput Lluísa Domènecha i Montanera. Najpoznatije znamenitosti kao što su Gaudijev Parka Güell, Sagrada Família, Casa Batlló, Casa Milà i Casa Vicens jedne su od najposjećenijih lokacija, ujedno i zaštitni znak Barcelone te ponos njezinih građana. Srž Gaudijeve kolekcije nalazi se u najpoznatijem kvartu Eixample.

Katalonske zastave preplavljaju grad kao i česti prosvjedi što je dokaz kako borba za neovisnošću još uvijek traje. S obzirom na to da je centar zbivanja u Madridu svi prihodi iskorištavaju se za izgradnju infrastrukture i razvoj Madrida čime je Barcelona, iako prepuna potencijala, uvelike zakinuta. [1,2]

Nešto po čemu je španjolska kultura poznata i vjerujem da većina asocira Španjolsku s tim karakteristikama jest energičnost, vedrina, komunikativnost, ekstrovertnost, srdačnost, gostoljubivost ljudi, međutim kod Katalonaca je to malo drugačije.

Zanimljivo pitanje različitosti između regija natjeralo me na razna putovanja krajem semestra, od Valencije, preko Madrida, Granade, Málaga i Seville. Kroz ta sam putovanja shvatila da su razlike među regijama nevjerojatne i da ovu zemlju čine nacijom punom kontrasta. Od različitosti u izgledu, geografiji, klimi i arhitekturi do razlike u samoj kulturi i društvu. Najveća razlika u kulturi i društvu može se reći da je upravo ona između Katalonije i ostatka države. Razlog tome je položaj Španjolske na poluotoku okruženim morem, a veliki je trag ostavila i trgovačka povijest.

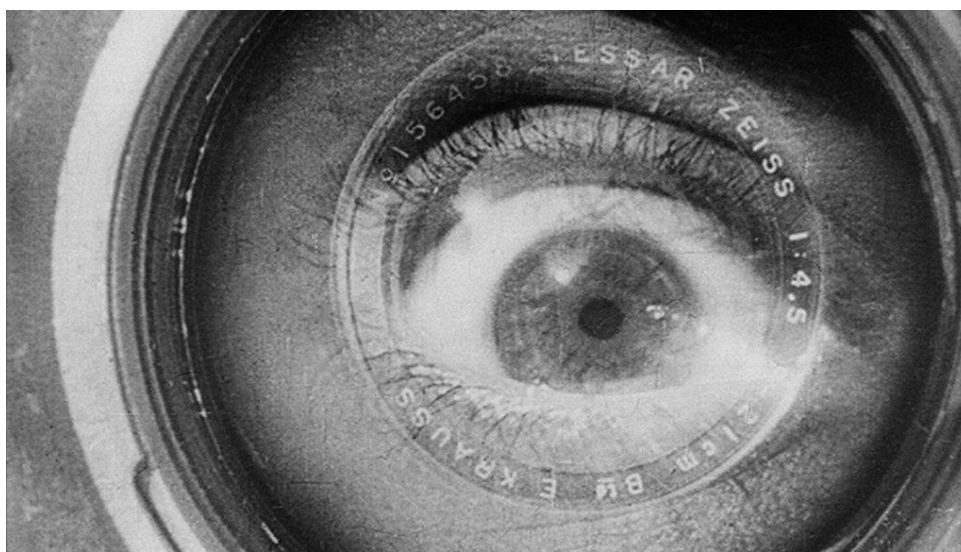
Katalonska se ekonomija temelji na turizmu te su turisti koji na njen prostor dolaze zbog odmora, posla ili studija široko prihvaćeni ili bi barem trebali biti što je također jedno od pitanja na koje sam htjela odgovoriti ovim dokumentarnim filmom.

Na prvi pogled Katalonci se mogu činiti nepovjerljivima, sramežljivim, povučenim, hladnim i nedodirljivim međutim nakon inicijalnog upoznavanja zapravo su vrlo prijateljski nastrojeni.

Jedna stvar od njima velike važnosti je jezik. Katalonski jezik za njih ne znači samo jezik već je jezik dio kulture i zajednice. Nešto što je čini jedinstvenom i moćnom samim time što se svakodnevno koriste katalonskim jezikom, uče ga u školama te se on znatno razlikuje od španjolskoga. Iz toga razloga moglo bi se reći da ih ostatak španjolske uopće ne razumije te u tome leži njihova moć.

2.2. Povijest dokumentarnog filma

Povijest dokumentarnog filma započinje u 19. stoljeća s prikazivanjem prvih takvih filmova. Pisac i montažer Dziga Vertov i njegova grupa započeli su sa snimanjem dokumentaraca 1920-ih u Rusiji za vrijeme Ruske revolucije. Cilj je bio prikazati realni svijet s kojim bi se gledatelji mogli poistovjetiti i inspirirati koji je bio daleko od pretencioznog života koji se prezentirao u kinima. Bilo je to daleko od lažnog bijega stvarnosti tadašnjeg komercijalnog filma. Svojim filmom *Čovjek s filmskom kamerom* htio je eksperimentirajući prikazati način na koji se snimanjem, pokretom kamere i montažom može prikazati realan svijet. Taj je film ostavio veliki utjecaj na nastavni razvoj filma, ali i film danas.

Slika 1 Kadar iz filma *Čovjek s filmskom kamerom*

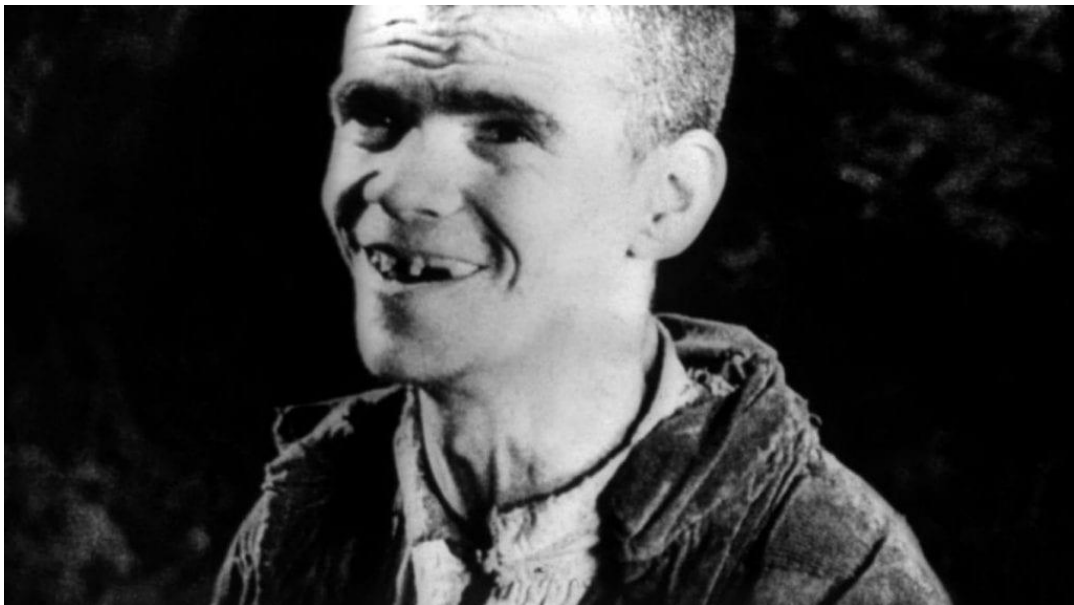
Riječ dokumentarni film dolazi od francuske riječi *documentaire*, koji je nekada bio naziv za putopisne filmove, a osnovao ga je škotski filmski redatelj John Grierson u svojoj recenziji filma *Moana* (1926) Roberta Flahertyja, objavljenoj u časopisu *New York Sun* 8. veljače 1926.

Njegov se film *Nanook sa sjevera* (1922) smatra prvim dugometražnim dokumentarnim filmom. On se u svome radu, za razliku od Vartova, koristio montažom kako bi scene pretvorio u priču. Priča govori o Eskimu Nanook-u koji se bori za život u nehumanim prirodnim uvjetima. Iako nijem, film prenosi emociju njegovog intimnog života s obitelji. Suprotno uvjetovanim neke od scena bilo je potrebno ponoviti što nije narušilo osjećaj vjerodostojnosti. Grierson je dokumentarni film opisao kao „kreativni tretman stvarnosti“.

Slika 2 Kadar iz filma Nanook sa sjevera

Razvojem dokumentarca u Americi kopirala se Flahertyjeva tematika borbe čovjeka i prirode. Nastala su dva filma namijenjena vladi *Plug koji je razbio ravnice* (1936) i *Rijeka* (1937) koji su spojili politiku vlade i ekološke katastrofe. S druge strane, europski su dokumentarci obrađivali suvremene teme i urbane probleme te je tako nastao film *Zemlja bez kruha* (1932) Luisa Buñuela, koji je prikazao užasno siromaštvo i patnju u udaljenom selu na španjolskoj granici s Portugalom. Film ostavlja gledatelja bijesnog na letargičan društveni sustav, previše zaslijepljen tradicijom da bi se zamarao takvim građanima.

Slika 3 Kadar iz filma Zemlja bez kruha

Nedugo nakon pojavila se grupa nacista koji su prepoznali tadašnje oduševljenje kinom i potencijal filma kako bi ga koristili u svoju korist za širenje propagande te tako nastaju prvi propagandni filmovi o Hitlerovoj „superiornosti“. Neovisno o tematici ti su filmovi bili uspješni u glazbenom i kompozicijskom smislu kao npr. Leni Riefenstahlova *Olimpija* (1938) i *Trijumf volje* (1935.) koji se smatraju vrhuncem dokumentarnog žanra. Kanije 1993. Ray Muller snimio je dokumentarac *Čudesni, grozni život Leni Riefenstahl* koji je rezultirao intervjuom redateljice i njenih upitnih kontroverznih filmskih odluka.

Slika 4 Kadar iz filma Trijumf volje

Za vrijeme Drugog svjetskog rata većina je filmova bila sponzorirana od strane vlade te je prikazivala posljedice masovnog ratovanja. Upravo tako je Američka vlada sponzorirala seriju filmova Franka Capre *Zašto se borimo* koji nije bio ništa drugo nego propaganda za ratne napore. Frank Capra nije pretjerano znao ili se razumio u filmove te je većinu znanja i tehnika preuzeo upravo od Leni Riefenstahl. [3]

Pojava novih tehnologija te lakših kamera, poput lagane i mehanički tihe tzv. *self blimped* («samoblampirajuće») Eclair kamere, značila je razvoj filmskih tehnika i još više snimanja spontanijih događaja. Takva su poboljšanja omogućila brže, bliže i osobnije snimanje što je

rezultiralo *cinémom vérité*¹ ili izravnim kinom. Kamera je postala dovoljno pokretna da postane aktivni promatrač te je omogućila praćenje akcije na bilo koju lokaciju što je do tada bilo nemoguće. Poznati filmovi toga vremena su *Prodavač* (1969) and *Gimme Shelter* (1970) braće Maysles . *Gimme Shelter* prati koncert *Rolling Stonesa* u Altamontu, Kaliforniji kulminira ubojstvom u publici. S obzirom na veći broj snimatelja film neprestano prelazi s jedne na drugu poziciju u podivljaloj gomili ljudi. [4]

Kasnih 60-ih uz napredak pokretljivosti kamere došlo je i do poboljšanja osjetljivosti na boje koja je kontraproduktivno značila i povećanje budžeta što je postavilo veliku prepreku svim budućim dokumentarcima. Za to se vrijeme film prebacio s filmskih platna na kućne ekrane što je promijenilo i poantu s obzirom na to da su sada veliki utjecaj imale televizijske kuće i političke stranke. BBC je jedna od televizija koja je zadržala svoju liberalnu i neovisnu reputaciju međutim odbila je prikazivati filma *Warrendale* (1967.) Allena Kinga, kanadski film o kontroverznom eksperimentalnom centru za liječenje emocionalno narušenih adolescenata sa zastrašujuće detaljnim scenama terapija. Također *Ratna igra* Petera Watkina bio je BBC-jev dramatisirani dokumentarac temeljen na činjenicama otkrivenim tijekom bombardiranja Dresdena koji je svoje prikazivanje čekao 20 godina.

Slika 5 Kadar iz filma Warrendale

¹ „stil dokumentarnoga filma koji problematizira stvarnost prikazujući međudjelovanje između snimatelja i subjekata“ (dostupno na: <http://struna.ihj.hr/naziv/film-istine/20998/>, pristupljeno: 30.6.2022.)

Televizija je postala važno sredstvo za snimanje dokumentarnih filmova, stavljajući veći naglasak na novinarske i obrazovne programe.

Napredak televizije značio je i postavljanje novih okvira u kojima se dokumentarac ograničio na 50 minutno trajanje. Bilo je nedopustivo ostaviti redatelja da trči za subjektom s golemim zalihama filma u boji. Zbog takvih ograničenja 70-e, 80-e i 90-e donijele su jedne od najbolje strukturiranih filmova. Neki od primjera su film Jaapa van Hoewijka *Procedure 769, witnesses to an execution* (1995) koji prati pogubljenje zloglasnog kalifornijskog ubojice Roberta Altona Harrisa te *Nepoznato mjesto rođenja* (1988.) redateljice Karin Junger koja je pratila svoje dvije usvojene korejske polusestre koje se vraćaju u Koreju istražiti svoju povijest.

Pod utjecajem televizije dokumentarni film se 80-ih godina razvio u 2 grane; kreativnu ili kazališnu i fiktivnu ili televizijsku. To ne znači kako fiktivni ili televizijski dokumentarni filmovi nisu kreativni samo su zbog televizije i njene publike više ograničeni na informativan sadržaj. Film poput *Koyaanisqatsi* pravi je primjer filma za koji je autor imao potpunu slobodu koja bi na televiziji bila nezamisliva.

Slika 6 Kadar iz filma Koyaanisqatsi

Stil izrade dokumentarnih filmova znatno se promijenio 1995-e godine dolaskom još lakše i jeftinije opreme i nelinearne montaže. Takva je vrsta montaže autorima dala kreativnu slobodu u kreiranju sinergije između slike, zvuka i strukture priče koja je rezultirala filmovima nalik glazbenim spotovima i reklamama. Primjer takvog filma je *Surplus, terrorized into being consumers* (2003.) švedskog autora Erika Gandinija. Nelinearan način montiranja omogućuje dulje zadržavanje pažnje gledatelja.

Niskobudžetni dokumentarac, *Jednog ćemo dana biti sretni*, savršeno prikazuje utjecaj laganih digitalnih kamera na snimanje dokumentarnih filmova. To je dokumentarna komedija vođena likovima, što je daleko najteži stil za izvođenje u snimanju dokumentarnih filmova. Kod takvih filmova redatelj mora biti svjestan problema svojih likova unutar njihove okoline kako bi tu svijest pretočio u komičnu dramatičnu radnju u trajanju uobičajene duljine dokumentarca. Na prvi pogled tužan film završava neočekivanim završetkom.

Trenutno YouTube, Vimeo, Tik Tok i druge VOD (eng. *video on demand*, u hrv. prijevodu *video na zahtjev*) nemaju znatan utjecaj na distribuciju videa, a najveći razlog tome je kako VOD platforme ne mogu zarađivati odmah nakon objavljivanja filma. Televizijski i kazališni formati ograničavaju potencijal publike dokumentarnog filma na internetu. Stoga su najveći utjecaj na industriju imali Amazon i Netflix koji su se umjesto kupnje odlučili za proizvodnju vlastitih dokumentaraca.

Iako su prije bili poznati kao nešto što nešto što 'trebate' gledati i 'dobro' je za vas i ali nije nužno spojivo sa zanimljivim i zabavom, danas dokumentarci doživljavaju svoje zlatno doba. Dokumentarizam se s godinama proslavio svojim razvojem i sve većom kreativnošću i kombiniranjem tehnika igranoga filma. Dokumentarci su se ponajviše popularizirali blockbusterima poput *Fahrenheit 911*, *SuperSize Me* i *Neugodna istina* (2006.). Producent Dan Cogan navodi: „*Netflix je igrao iznimno veliku ulogu u omogućavanju ovoga. Taj algoritam će vas odvesti do dokumentaraca iako vi nužno niste to ni tražili.*“ (vlastiti prijevod) [5]

2.3. Općenito o dokumentarnom filmu

Dokumentarni film mogao bi se definirati kao film koji nije film ili film koji nije zabavan već ozbiljan film edukativnog tona. Može se definirati i kao činjenični realni film stvarnih, nenamještenih zbivanja koja bi se događala snimala se ona ili ne. To je zapravo prihvaćen naziv za snimljene događaje zbilje odnosno stvarni svijet. Međutim, iako je možda bio takav u početku, kroz godine i razvoj filma to nije ono što dokumentarni film danas jest. Premda se referira na stvarne događaje on nikako nije preslika stvarnosti te je vrlo sličan igranome filmu gledano iz filmskog aspekta. Također dokumentarni film može sadržavati fiktivne elemente koji su daleko od izvanfilmske stvarnosti. Sadržaj dokumentaraca ne bi se trebao razlikovati od izvan filmskog iskustva gledatelja jer će u suprotnome gledatelj posumnjati u njegovu vjerodostojnost. [Gilić 2007. :27]

Danas svakako ima dokumentarnih filmova koji služe samo i isključivo zabavi te se redatelji takvih filmova ne smatraju novinarima već 'storytellerima' odnosno pričateljima priča. Oni autoru daju priliku da se dotakne emocija, ljudi, priča, mjesta, evenata i konflikata o kojima su

strastveni i smatraju da su vrijedni pričanja i osvještavanja. Cilj je kroz film iznijeti nove, zanimljive i informativne činjenice kako bi gledatelju film bio zanimljiv te kako bi određenu temu sagledao s novoga stajališta. On potiče gledatelja na kritičko razmišljanje i raspravu o određenoj temi. Dokumentarac teži prikazati istinita svjedočenja iako se mnogi autori toga ne pridržavaju te svojom nepouzdanosti ugrožavaju etičnost filma. [7]

Još jedna od definicija bila bi kako je dokumentarni film onaj o stvarnosti, međutim iako on prikazuje stvarnost on sam nije stvarnost već je portretira koristeći materijale iz stvarnog života. On mijenja percepciju i dovodi u pitanje pretpostavke i istinu. Tanka je granica između prave i iscenirane istine i dokumentarnog i igranog filma iako su neke odrednice jasno razdvojile ove vrste filmova.

Koliko god se trudili nešto prikazati realistično, u svakome dokumentarnom filmu ipak dolazi do manipulacije informacijama na neki način zato što su odabir kadrova, montaža i miksanje zvuka sve načini manipuliranja izvorno dobivenih informacija. Dokumentaristička intervencija je u nekim slučajevima jednostavno neizbježna.

Dokumentarni filmovi prikazuju određenu temu iz autorove perspektive te stoga nisu objektivni izvor informacija. Realnost je oskudna jer je možemo prikazati na način kako je mi vidimo i shvaćamo što ne znači nužno da je to onakvim kakva ona doista jest.

Gledatelji također imaju jako veliku ulogu u definiranju i oblikovanju dokumentarnog filma jer kombinirajući svoje stečeno znanje i mišljenje te način na koji ga je redatelj odlučio prikazati shvaća film. Samim kategoriziranjem filma kao dokumentarnim od njega se očekuje točnost i pouzdanost informacija jer su to kvalitete kojima takvi filmovi odlikuju ili bi barem trebali.

Kontroverza svakog dokumentarnog filma jesu objektivnost i pristranost zbog čega je došlo do razlikovanja nekoliko kategorija dokumentarnih filmova. Bill Nichols ih je podijelio na 6 subžanrova ili vrsta: izlagački ili ekspozitivni, promatrački, poetski, participativni, refleksivni i performativni. Dokumentarci uvijek dovode u pitanje bitne probleme prezentiranja istine i stvarnosti. Dokumentaristi tako imaju etičku i moralnu odgovornost prema gledatelju i sadržaju koji prikazuje. Nichols radove braće Lumière negira kao prve dokumentarce zbog nedostatka 4 po njemu glavne sastavnice dokumentarnog filma: snimanje stvarnoga, retoričko uvjeravanje, autorski glas i narativno izlaganje. [8]

U vremenu u kojem mediji recikliraju jedne te iste priče iznova pod okovima sponzora, političkih stranki i restrikcija, dokumentarni film pokušava ubiti monotoniju s novim pričama koje inspiriraju i šire vidike. To rezultira potrebom za čestim zadiranjem u nečiju intimu i prošlost na koju gledatelji nisu uvijek spremni.

Budžetski gledano dokumentarni filmovi jesu jeftiniji od na primjer igranih, ali su i dalje skuplji izvor informacija od brošura, časopisa i slično. Trajanje dokumentarnih filmova ima puno

širi rang koji je za dugometražne filmove od 45 minuta do 2 sata za razliku od igranih filmova koji su bliže rangu od 1.5 do 2 sata. S druge strane kratkometražni filmovi su znatno kraći kao što je i film prezentiran u ovome radu.

3. Praktični dio: izrada filma *Barceloneses*

Vlastito iskustvo života u Barceloni te istraživanje o načinu života, kulturi i stanovništvu potaklo je i rezultiralo idejom za izradu dokumentarnog filma. U ovom je dijelu pobliže opisan proces izrade i nastanka filma *Barceloneses*. Nakon predproduksijskog dijela provedbe istraživanja i analize istraživanja proces izrade dokumentarca nastavio se produkcijom i postprodukcijom.

3.1. Predprodukcija

Predprodukcija je sve ono što prethodi snimanju filma. Sve započinje s idejom, brainstormingom, osmišljavanjem koncepta te načina na koji taj koncept želimo prezentirati i što njime želimo poručiti publici. Prije snimanja potrebno je donijeti niz odluka koje zahtijevaju određeni stupanj organiziranja, planiranja i svijest o vrsti filma koji želimo proizvesti. S obzirom na vrstu filma to je znatno opuštenije od na primjer igranih filmova, ali na neki način ipak moramo biti u mogućnosti unaprijed vizualizirati izgled i stil dokumentaraca.

U procesu predprodukcije također je bilo potrebno pripremiti opremu. Od opreme koju sam koristila za snimanje intervjua tu je: Canon 70D, DSLR s CMOS senzorom APS-C formata s 20,2 megapiksela i objektivu 50mm f1.4 i 18-135mm 3.5-5.6. te Zoom H4n Pro snimač za snimanje zvuka intervjua. Istu sam kameru koristila i za snimanje preostalih kadrova uvodne i odjavne špice.

3.1.1. Inspiracija

Kao inspiracija za film poslužio mi je YouTube te kratki dokumentarac *Bye bye Barcelona*. Dokumentarac o gradu Barceloni i njegovom odnosu s turizmom, odnosu između Barcelone i njezinih stanovnika s turistima i turizmom. Opisuje efekte masovnog turizma na grad kroz oči lokalaca. Njegova glavna svrha je prikazati kako turizam nije uvijek nešto od čega obje strane biznisa 'dobivaju' već je naglasak na izgubljenome. [14]

Serijska koja je doprinijela istraživanju Barcelone je *Katalonska priča o Barceloni*, dokumentarna serija u 10 epizoda koja temeljno obrađuje povijest Barcelone od gubitka nezavisnosti 1714. do ustavne krize koja je zahvatila svijet 2017. Ova serija priča priču o gradu kroz intervjue s katalonskim građanima iz svih sfera života, od doktora, profesora, odvjetnika do studenata, novinara i umjetnika. [15]

Slika 7 Kadar iz uvodne špice filma Bye Bye Barcelona

3.1.2. Ideja i intervjui

Moja ideja je bila ispričati priču o Barceloni kroz oči njenih stanovnika te sam se stoga odlučila za jednu od najpoznatijih i najčešćih metoda korištenih u dokumentarcima - intervjuiranje. Tako protagonisti kroz svoje iskustvo pričaju priču. Takva svjedočanstva daju snažan osjećaj autentičnosti filmu te su najčešće bolja alternativa bezličnom pripovijedanju.

Nekoliko stavki odredit će stil dokumentarca. Prva od njih je formalni i neformalni intervju. Formalni su oni na kojima intervjuirana osoba sjedi ispred kamere tijekom cijelog trajanja intervjua, kadar je statičan, a svjetlo i pozadina su pomno odabrani i promišljeni. Neformalni intervju s druge strane prati intervjuiranu osobu dok ona obavlja dnevne ili bilo koje druge aktivnosti, osoba ne gleda cijelo vrijeme u jednom smjeru, kadar je dinamičniji te je snimanje zvuka i kontroliranje svjetla prilično zahtjevnije.

Nakon ideje prvi korak u predprodukciji bio je vidjeti je li uopće moguće realizirati ideju te pronaći i angažirati ispitanike koji će biti intervjuirani te dogovoriti intervjue. Najveći izazov bio je pronaći odgovarajuće kandidate različitih socijalnih i kulturnih profila sa zanimljivim pozadinama.

U užu izbor ispitanika prošli su; María – studentica prava i međunarodnih odnosa law, živi na periferiji grada Barcelone. Voli puno putovati te ove godine nastavlja s putovanjima u Gvatemalu, Izrael i Kinu, Pablo i Christopher: par koji živi i studira zajedno u Barceloni ali dolaze iz različitih mjesta (Aragon i Kolumbija). Proživjeli su osebujno iskustvo s katalonskim narodom i katalonskom nacionalističkom kulturom, Ana – studentica humanističkih znanosti, rođena i

odgojena u Barceloni. Živi u katalonskoj modernističkoj vili Torre Sant arhitekta Salvadora Vilarí i Pupurull i jako voli kulturu koja tvori njen grad, Lucas - sin umjetnika, rođen u Parizu i odrastao u Barceloni. Ima kaotičan život u kojem pokušava uskladiti izlaske s učenjem. Voli filozofiju i debatiranje, kao i Barcelonu. U planu je bilo još nekoliko zanimljivih karaktera kao što su; Adrià: vrlo politički katalonski orijentiran. Opsjednut Francuskom i njemačkim političkim sustavom. Član nacionalističke političke stranke, studira pravo i političke znanosti, Albert - usvojeni Rus, nezaposlen, odrastao u Barceloni, zaista jako, jako voli grad u kojem živi, gotovo da može djelovati opsesivno. Yasmina - pola marokanka pola španjolka, studira glumu i želi biti glumica. Sada se planira preseliti u Madrid zbog više poslovnih mogućnosti. Martí: vizažist, također mesar i *drag queen*.

3.1.3. Lokacija

Za svakoga od njih bila je unaprijed istražena i određena specifična lokacija koja odgovara istome, koja priča priču, te u kojoj se intervjuirana osoba osjeća ugodno što je predstavljalo još jedan u nizu izazova. Lokacije su birane po principu da je svaka osoba bila intervjuirana u svome kvartu u kojemu žive ili su odrastali te u kojem često provode vrijeme kako bi kroz pozadinu upoznali njihovo prirodno okruženje koja na neki način i opisuje njih same te njihov karakter i afinitete. Korištenjem 50 milimetarskog objektiva f 1.4 pozadina je bila izvan fokusa kako ne bi previše odvlačila pažnju gledatelja čime se sugerira važnost sugovornika i njegove priče i odvaja sugovornika od pozadine.

3.1.4. Pitanja za intervju

Zatim je bilo potrebno sastaviti set pitanja na koja želimo dobiti odgovor, o čemu želimo čuti, što želimo saznati, te kako usmjeriti razgovor na ciljanu temu i ono što samim filmom želimo prikazati, ispričati i poručiti. Uz sastavljanje pitanja bilo je potrebno i istražiti nešto više o samoj tematici, gradu Barceloni, njezinoj povijesti, kulturi i društvu. Kako bi se ispitanici osjećali ugodno te intervju ne bi djelovao nategnuto i 'iscenirano' prije nego smo započeli sa snimanjem kratko sam popričala s njima kako bi ih opustila i upoznala te smanjila eventualnu nervozu prije izlaska pred kameru. Pitanja su pri snimanju dokumentaraca vrlo fleksibilna te bi se kroz razgovor trebala prilagođavati osobi i situaciji kako bi došli do što više što zanimljivijih informacija i odgovora te uspjeli izvući emociju. Upravo iz tog razloga pri snimanju je došlo i do promjena ali okvirni grubo prvobitni set pitanja za intervju je izgledao ovako:

Predstavite se, tko ste, od kuda dolazite i čime se bavite.

Što mislite o ljudima u Barceloni?

Kako bi opisali Barcelonjane?

Kako biste opisali Barcelonu?

Što vam je najdraže kod Barcelone?

Što to Barcelonu izdvaja i razlikuje od drugih gradova, što Barcelona može ponuditi a da drugi gradovi ne mogu?

Koje je vaše omiljeno mjesto u Barceloni?

Kakvo je vaše mišljenje o turistima i strancima u Barceloni?

Tko su Barcelonjani zapravo?

Koje je prvo mjesto na koje bi odveli nekoga tko po prvi puta posjećuje Barcelonu?

Kako uobičajeno provodite nedjeljno popodne u Barceloni?

Uz ova su pitanja postavljena i potpitanja kako bi pomogla sugovornicima da se prisjete svojih iskustava te daju zanimljiviji i detaljniji odgovor te kako bi intervju prešao u razgovor.

Izvorno su sva pitanja postavljena na španjolskom jeziku kako bi se sugovornici osjećali ugodnije i prirodnije te se lakše izrazili budući da im je španjolski jezik materinji. Tako se također postigla autentičnost koja je doprinijela cjelokupnom dojmu filma i tematici španjolskog društva i kulture.

3.2. Produkcija

Još jedan od izazova predstavljala je ograničenost duljine snimanja. Zbog teškog usklađivanja slobodnog vremena i organizacije intervjui su bili ograničeni na trajanje od 30 minuta stoga je bilo bitno sve unaprijed vrlo dobro organizirati i pripremiti. Na prvom i najkraćem intervjuu asistiral mi je kolegica Raffaella Dagostin te sam njoj ustupila snimanje zvuka intervjua. Zadatak joj je bio provjeriti zvuk sa slušalicama te oslušivati za vrijeme cijelog trajanja intervjua je li sve u redu sa zvukom te dolazi li do kakvih oscilacija, promjena ili šumova. S obzirom na veliku buku na lokaciji taj intervju nije korišten u finalnom filmu, ali je svakako poslužio u potrazi za sljedećim lokacijama te je zapravo služio kao probno snimanje. Za drugo je snimanje odabran mirniji dio dana i mirnija lokacija na kojoj sam napravila još jedno probno snimanje. Nakon što je utvrđeno kako snimanje zvuka teče prilično glatko ostatke sam odlučila snimiti sama.

Slika 8 Kadar iz intervjua s Marijom

Nakon postavljanja kamere i početka snimanja pozicionirala sam se ispred sugovornika kako bi preuzela ulogu novinara te postavljala pitanja. Početak snimanja odredila sam pljeskom umjesto klapom kako bi si olakšala posao montiranja te samu sinkronizaciju zvuka i slike. Tijekom intervjua održavala sam kontakt pogledom kako bih izbjegla sugovornikovo gledanje u leću kamere zbog kojeg sugovornik može djelovati 'namješteno', nervozno, a cjelokupni dojam odglumljeno i neprirodno. Sitnice poput kimanja glavom tijekom razgovora mogu značiti puno jer uvjeravaju sugovornika da ga slušate i osiguravaju ga kako bi mogao slobodno izraziti svoje misli. Izbjegavala sam koristiti sugestivna pitanja te sam u razgovor krenula bez očekivanja od sugovornika i bez vremenskog ograničavanja razgovora.

Jedine upute sugovorniku bile su da izbjegava gledanje u kameru i da se koristi punim rečenicama pri odgovaranju na pitanja. Svi su sugovornici pozicionirani u desnoj trećini kadra te gledaju s desna na lijevo kako bi u montaži cjelokupni dojam izgledao skladnije te se ne bi događali iznenadni skokovi fokusa gledatelja s jedne strane na drugu koji bi mogli narušiti kontinuitet i djelovati zbunjujuće.

Slika 9 Kadar iz intervjuja s Anom

3.3. Postprodukcija

Za postprodukciju koristila sam se programom Adobe Premiere Pro te sam u njemu odradila svu montažu, miksanje zvuka i kolor korekciju. Montaža je započela pregledavanjem prikupljenog materijala te širim izborom najboljih snimki i najjasnijih zvučnih zapisa.

Prvi korak bila je gruba montaža koja je služila kao kostur za film. U ovoj fazi film je trajao 50 minuta te ga je bilo potrebno skratiti i ubrzati tempo kako bi fokus na temu bio bolji i koncentriraniji. Kroz grubu montažu koristila sam se samo neprotežnom montažnom sponom rezom, dok sam ostale protežne spone kao što su prijelaz, zatamnjenje, odtamnjenje i sl. dodavala u kasnijoj fazi. Skraćivanjem, izbacivanjem kadrova i nekih scena postigla sam željeni efekt te stvorila okvirni dojam filma. [16]

Drugi korak bila je tzv. 'fina montaža' tijekom koje sam finalizirala trajanje, definirala tempo i sve zajedno ukomponirala u jednu cjelinu. Pri montiranju sam se vodila idejom da film ima ritam i kontinuitet te sam spajanjem kadrova tvorila filmsku priču. Redoslijed intervjuja odabran je spontano, prema osjećaju i logičnom slijedu priča.

Nakon oblikovanja kostura filma, film sam uokvirila dodavanjem uvodne i odjavne špice kao sastavnih dijelova svakoga filma kroz koje sam uvela gledatelje u temu i predstavila naziv filma te sve osobe koje su sudjelovale u izradi.

S obzirom da na to da su intervjui snimljeni na španjolskom jeziku pri montaži bilo je potrebno prevesti intervjue na hrvatski. Pri prevođenju sam se koristila vlastitim znanjem

španjolskog, pomoći prijatelja, intervjuiranih osoba te google prevoditeljem kako bi prijevod bio što točniji. Hrvatske titlove sam unosila ručno u Adobe Premieru pomoću opcije Open Captions.

Iako sam za svaki slučaj snimala pitanja postavljena u intervjuu, pri montiranju sam se odlučila izbaciti postavljanje pitanja kako dokumentarac ne bi bio pusto odgovaranje na jedna te ista pitanja već na ovaj način djeluje opuštenije kao da protagonisti sami spontano pričaju svoje priče.

Kako bi kadrovi bolje odgovarali tematici kako semantički tako i estetski i vizualno bilo je potrebno primijeniti kolor korekciju. Za kolor korekciju koristila sam Lumetri Color efekt kroz koji sam korigirala ton, zasićenost i svjetlinu boje. Postavljena je toplija temperatura fotografije, pojačan je kontrast, povećana je ekspozicija, posvijetljeni su tamniji tonovi te je povećana saturacija. Kadrove sam međusobno uskladila i prilagodila jedan drugome kako bi boje cijeloga videa bile skladne te sam sama kreirala svoj 'preset' kako bi stvorila toplu, ljetnu atmosferu koja odgovara energičnoj i šarenoj Barceloni prepunoj boja.

Slika 10 Primjeri kadrova prije i nakon kolor korekcije

Zadnji korak u montaži bila je korekcija završnih finesa te dodavanje efekata. Zbog manjka opreme tijekom snimanja točnije nedostatak stabilizatora, na videima u pokretu iz uvodne špice korišten je efekt Warp Stabilizer za stabilizaciju slike.

4. Analiza rezultata: glavne komponente filma

4.1. Sinopsis

Film *Barceloneses* pravi je odraz Barcelonjana i njihove kulture. Kroz 5 perspektiva upoznajemo 5 različitih lica te njihov pogled na turiste, stanovnike, cijeli grad Barcelonu te sve što ona nudi. Dokumentarac objedinjuje 5 temeljnih karakteristika grada: povijest, kultura, arhitektura, umjetnost i društvo. Različitost i internacionalnost glavne su osobine ovoga grada koje naratori opisuju.

4.2. Kadriranje, kompozicija, planovi

Kadriranje je vrlo bitno pri snimanju jer određuje okvir unutar kojega se prikazuje radnja. Uvodna špica započinje naslovom filma te se sastoji od različitih totala, polutotala, srednjih i krupnih planova montiranih u jednu cjelinu. Kombinacija različitih planova i kutova snimanja doprinosi ritmu i boljem doživljaju veličine prostora grada. Velika mi je želja bila da je sav sadržaj rada isključivo moj međutim htjela sam i snimiti barem jedan kadar dronom iz ptičje perspektive koja uvijek djeluje impresivno, profesionalno i dovodi film na novu razinu. Uspjela dogovoriti i organizirati dron međutim snimanje dronom na toj visini i tim lokacijama je zabranjeno te su potrebne posebne dozvole koje nisam mogla dobiti. Stoga je za prvi kadar korištena tzv. *stock* snimka koja prikazuje grad Barcelonu iz ptičje perspektive. [17]

Pri planiranju te snimanju intervjua sam se odlučila za bliski plan koji je ujedno i najčešće korišteni plan pri snimanju dokumentarnih filmova. Bliski plan podrazumijeva snimanje osobe do njegovog poprsja. Tako ulazimo u prostor dovoljno da možemo kroz kadar osjetiti emociju osobe te da možemo razmotriti dio okoline u kojoj se ona nalazi. Osoba je snimana u razini pogleda s obzirom na to da je to najprirodniji rakurs snimanja ovakvih situacija.

Slika 11 Kadar iz intervjuja Christophera i Pabla

Okolina nam može davati informaciju o karakteru i osobinama osobe što je bio moj prvobitni plan kada sam htjela snimati osobe u njihovom svakodnevnom prostoru, sobi ili stanu. Međutim, kako je to bilo nemoguće realizirati odlučila sam osobe snimiti na njihovim svakodnevnim lokacijama u eksterijeru, bili to parkovi ili trgovi pokraj njihovih kuća na kojima često provode svoje slobodno vrijeme.

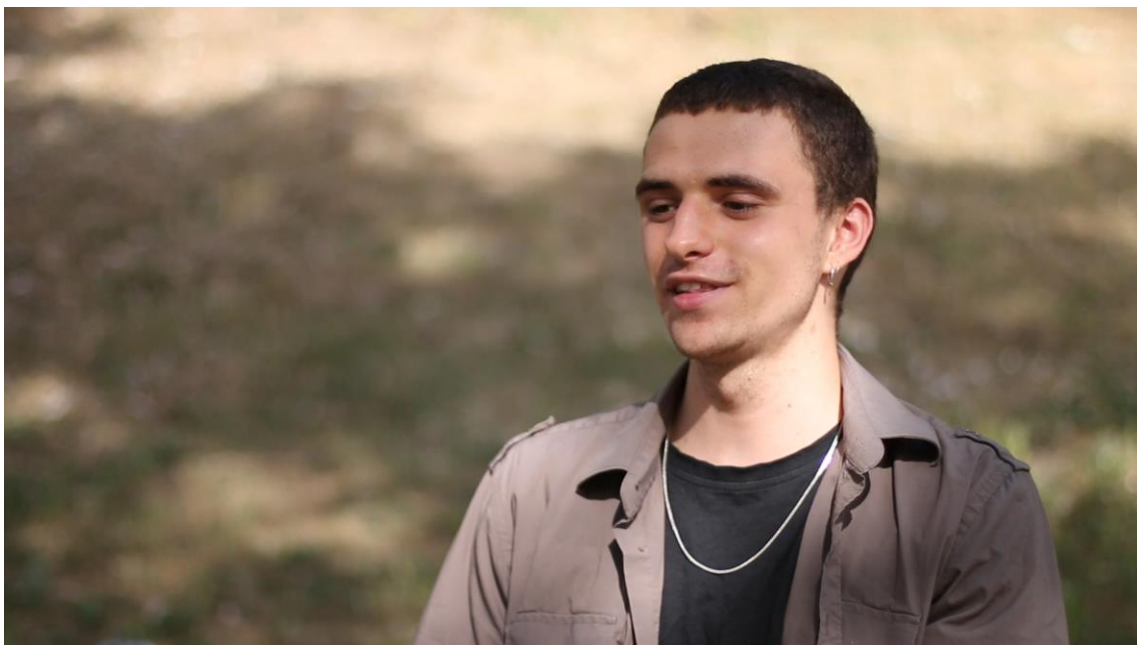
Za snimanje je korišten stativ te su svi su kadrovi statični što je i uobičajeno za snimanje intervjuja osim ponekih kadrova iz uvodne špice u kojima se prikazuju crkve, katedrale te pogled na Barcelonu iz zato što je bilo cilj prikazati panoramu i cjelini. Na taj su način kadrovi skladno ukomponirani, jasni i fokusirani na sugovornika.

Slika 12 Kadar plesača na sajmu Feria de Abril

4.3. Svjetlo

S obzirom na to da se snimanje odvijalo u eksterijeru najbolja opcija bila je korištenje prirodnog izvora svjetla. Osobe su pozicionirane tako da im sunce osvjetljava lice sa svih strana bez oštih sjena i kontrasta te kako ne bi bilo prejako i smetalo im te dekoncentriralo ih. U jednoj od situacija zbog doba dana i jakog sunca korištene su sunčane naočale kako bi se izbjeglo škiljenje.

Slika 13 Kadar iz intervjua s Lucasom

4.4. Zvuk

Prilikom biranja lokacije također je bitno razmišljati o tome kakva je akustika prostora. Uzimajući u obzir da se snimanje odvijalo u eksterijeru, često u centru grada bilo je bitno razmisliti i provjeriti koliko će vanjska buka utjecati na snimanje. Hoće li zvukovi s ulice biti neočekivani i preglasni? Za snimanje zvuka korišten je Zoom H4n Pro snimač sa stereo mikrofonom te mali mikrofoni (bubice) koje sam pričvrstila za sugovornikovu odjeću u razini grudi kako bi bio dovoljno blizu izvoru zvuka kako ne bi uhvatio previše ambijentalne buke, ali opet izvan kadra kako ne bi narušio estetiku kadra. Mikrofon (bubica) bio je spojen na snimatelj na koji su bile spojene slušalice kroz koje sam mogla provjeriti kvalitetu i jačinu zvuka te je korigirati i optimizirati. Snimač je bio postavljen na stereo snimanje odnosno reprodukciju zvuka na dva kanala kako bi se stvorio dojam stvarnoga sluha zbog dolaska zvuka iz različitih smjerova. Ovaj snimač i način snimanja omogućili su profesionalniji dojam dokumentarca zbog 'čišćeg', jasnijeg zvuka bez pozadinskih šumova.

Posljednji, ali nikako manje bitan korak u montaži zvuka, bilo je dodavanje filmske glazbe koja određuje opće raspoloženje i idejnu poruku filma. Imajući to na umu odabrala sam glazbu veseloga tona koji odgovara pozitivnom značenju filma. Glazba kod gledatelja pobuđuje osjećaje što može znatno utjecati na emotivni doživljaj filma.

Intervjue sam pažljivo izbalansirala s pozadinskom glazbom kako ona ne bi nadjačala 'bitniji' zvuk intervju, ali opet kako bi pridonijela atmosferi. Bez obzira na to što rad ne namjeravam koristiti u komercijalne svrhe za pozadinsku glazbu koristila sam glazbu s platforme Epidemic sound koja uz pretplatu nudi veliki broj glazbe bez naknade za autorska prava. U skladu s tematikom i željenom atmosferom odlučila sam se za pjesmu španjolskog štiha, tona i ritma Fear the Bull autora Josea Barriosa.

4.5. Uvodna i odjavna špica

Posljednji korak u montaži bio je izrade okvira filma odnosno uvodne špice s kadrom naslova filma i odjavne špica koja sadrži listu s imenima intervjuiranih osoba, onih koji su doprinijeli i sudjelovali u kreiranju filma te godinom nastanka filma. Kadar naslova započinje i završava protežnom montažnom sponom odtamnjenja koja je postignuta efektom *Dip to black* koji omogućuje postupno pojavljivanje naslova od crne pozadine do njegove maksimalne svjetline. Također je sličan efekt pod nazivom Constant power primijenjen i na glazbu kako ne bi započela naglo i glasno već se zvuk postepeno pojačava. Nakon naslova slijedi total Barcelone koji u samom početku osim naslova nagovještava temu i grad koji je glavni sadržaj dokumentarca. Rezovi između kadrova koji slijede su češći i nagliji kako bi bili usklađeni uz pozadinsku glazbu i njen ritam. [18]

Odjavna špica kao i uvodna započinje protežnom sponom zatamnjenja u kojoj kadar blijedi odnosno postupno nestaje i pretapa se u crnu pozadinu. Nakon nekoliko sekundi pojavljuju se uloge s imenima ljudi zaslužnih za realizaciju filma kao što su: redatelj, snimatelj, scenograf, snimatelj zvuka, montažer, intervjuirane osobe te mentor rada.

5. Zaključak

S obzirom na sve više novih medija i internet platforma poput Facebooka, YouTubea, Tik Toka, Instagrama, Vimea i slično upitan je opstanak duljih, kvalitetnih dokumentarnih filmova. Zabava, razonoda i informativnost sve su kvalitete koje te platforme mogu ponuditi, međutim trajanje sadržaja na tim platformama je znatno kraći od filmova što je u skladu s današnjim ubrzanim načinom života. Na neki način te platforme omogućuju rast, razvoj, veću pristupačnost i lakšu distribuciju takvim filmovima, ali također konkuriraju televizijskim kućama i kinima.

Bili dokumentarci 100% istiniti ili ne nije upitno da trenutno traje njihovo zlatno doba te su daleko popularniji nego što su bili 80 godina unazad. Njihov utjecaj na današnjicu je jako velik te možemo reći kako su neki dokumentarni filmovi sposobni promijeniti svijet.

Dokumentarni film „*Barceloneses*“ priča priču o današnjem pogledu Barcelonjana na Barcelonu i približuje nam njenu kulturu, lokalno i internacionalno stanovništvo. Rekla bih kako je utjecaj koji je grad Barcelona ostavio na mene pretočen u film kojim ja želim ostaviti utjecaj na gledatelja. Kroz teorijski i praktični dio o kojemu sam istraživala i učila kroz godine mnogo prije izrade samog filma shvatila sam kako se uvijek može doći do novih spoznaja, izazova koji se mogu pojaviti i uz sve to ono najbitnije nešto novo naučiti što će doprinijeti daljnjem radu i razvoju mene kao autora. Katalonci možda jesu poznati kao zatvoreniji i hladniji pri prvom razgovoru međutim kada ste u mogućnosti poblize ih upoznati shvatite kako su zapravo jako topli ljudi, prepuni zanimljivih priča, iskustava i mišljenja koja mogu podijeliti sa vama i iz kojih se može puno naučiti.

Čak i ako toga nismo svjesni, tijekom snimanja donosimo odluke svaki put kada okrenemo negdje kameru i pritisnemo tipku za snimanje. Sve te tehničke, redateljske i stilske odluke imaju kumulativni učinak koji utječe na strukturu i u konačnici sadržaj naših filmova. Tijekom izrade trudila sam se biti objektivna te sve prikazati iskreno, vjerodostojno, realno u duhu dokumentarizma. Svi segmenti mogli bi se još puno dublje istražiti te bi uz više vremena bilo idealno ovaj projekt proširiti s mnogo više intervjua i različitih perspektiva međutim cilj moje Erasmus+ razmjene nije bio samo provesti vrijeme u istraživanju, snimanju i prikupljanju materijala već stvoriti nova poznanstva, upiti kulturu, kreirati uspomene te uz sve to nešto novo iskusiti, naučiti i rasti i razvijati svoj karakter i stil kao pojedinac, ali i kao dizajner.

Lako je pričati priče, pokazivati fotografije i privući ljude u drugu zemlju ili grad, ali energija grada Barcelone nešto je što se teško može prenijeti fotografijom ili filmom. Stoga je ovaj rad nastao sa svrhom da zabilježi uspomenu i sjećanja na devet nezaboravnih mjeseci koji su me izgradili i oblikovali u svakom smislu, ostavili veliki utjecaj na moj život i koje ću zauvijek

pamtiti. Ono što je prikazano samo je tračak onoga što Barcelona nudi, samo 5 perspektiva od preostalih 5,6 milijuna, stoga zavirite i uvjerite se sami u njene ljepote i bogatstvo. [19]

**IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU**

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, ANAMARIA ŠUMBERAC (*ime i prezime*) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom BARCELONESES - DOKUMENTARNI FILM O BARCELONI (*upisati naslov*) te da u navedenom radu nisu na nezovoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(*upisati ime i prezime*)

Anamaria Šumberac
(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, ANAMARIA ŠUMBERAC (*ime i prezime*) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (*obrisati nepotrebno*) rada pod naslovom BARCELONESES - DOKUMENTARNI FILM O BARCELONI (*upisati naslov*) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(*upisati ime i prezime*)

Anamaria Šumberac
(vlastoručni potpis)

6. Literatura

- [1] <https://www.barcelonaturisme.com/wv3/en/page/43/history-of-barcelona.html>, dostupno 21.08.2022.
- [2] <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=5879>, dostupno 21.08.2022.
- [3] <https://www.docsonline.tv/history-of-documentary-film/>, 21.6.2020.
- [4] <https://filmska.lzmk.hr/natuknica.aspx?ID=582>, pristupljeno: 01.06.2022.
- [5] <https://www.cbsnews.com/news/the-golden-age-of-documentary-filmmaking/>, pristupljeno 21.6.2022.
- [6] Nikola Gilić: Filmske vrste i rodovi, Zagreb, 2007.
- [7] <https://elektronickeknjige.com/knjiga/turkovic-hrvoje/razumijevanje-filma/3-filmske-vrste-i-obicaji-br/>, pristupljeno 24.06.2022.
- [8] B. Nichols: Introduction to Documentary, Third Edition, 2017.
- [9] C. Plantinga: What a Documentary Is, After All, The Journal of Aesthetics and Art Criticism, br. 63(2), proljeće 2005, str. 105–117
- [10] L. Skender, A. Petrović, M. Turkalj Podmanicki: Dokumentarni film i videoklipovi u metodičkoj praksi likovne umjetnosti Život i škola, br. 27 (1/2012.), god. 58., str. 234. – 243.
- [11] E. Borjan: Zagreb, Izazovi dokumentarnog filma u doba novih medija, 2020., str. 699-711
- [12] <https://www.desktop-documentaries.com/history-of-documentaries.html>
- [13] <https://www.docsonline.tv/warrendale/>
- [14] <https://www.youtube.com/watch?v=kdXcFChRpmI>, dostupno 01.05.2022.
- [15] <https://catalunyabarcelona.com/>, dostupno 09.06.2022.
- [16] <https://filmska.lzmk.hr/natuknica.aspx?ID=3568>
- [17] <https://www.youtube.com/watch?v=YWhMn29TQ5M&t=5s>
- [18] Robert Krivec: Osnove video produkcije, Zagreb, 2021.
- [19] <https://worldpopulationreview.com/world-cities/barcelona-population>

Popis slika

Slika 1 Kadar iz filma Čovjek s filmskom kamerom	5
(Izvor: https://www.docsonline.tv/wp-content/uploads/2020/07/man-with-a-movie-camera-1024x576.jpg)	
Slika 2 Kadar iz filma Nanook sa sjevera.....	6
(Izvor: https://www.docsonline.tv/wp-content/uploads/2020/02/Nanook-of-the-North-1024x576.jpg)	
Slika 3 Kadar iz filma Zemlja bez kruha	6
(Izvor: https://www.docsonline.tv/wp-content/uploads/2020/07/Land-without-bread-1024x576.jpg)	
Slika 4 Kadar iz filma Trijumf volje	7
(Izvor: https://www.docsonline.tv/wp-content/uploads/2019/12/Triumph-of-the-Will.jpg)	
Slika 5 Kadar iz filma Warrendale	8
(Izvor: https://www.docsonline.tv/wp-content/uploads/2020/07/Warrendale-360x203.jpg)	
Slika 6 Kadar iz filma Koyaanisqatsi	9
(Izvor: https://www.docsonline.tv/wp-content/uploads/2020/07/Koyannisquatsi.jpg)	
Slika 7 Kadar iz uvodne špice filma Bye Bye Barcelona	14
(Izvor: https://www.youtube.com/watch?v=kdXcFChRpmI)	
Slika 8 Kadar iz intervjuja s Marijom.....	17
(vlastiti izvor)	
Slika 9 Kadar iz intervjuja s Anom.....	18
(vlastiti izvor)	
Slika 10 Primjeri kadrova prije i nakon kolor korekcije	19
(vlastiti izvor)	
Slika 11 Kadar iz intervjuja Christophera i Pabla	22
(vlastiti izvor)	
Slika 12 Kadar plesača na sajmu Feria de Abril.....	22

(vlastiti izvor)

Slika 13 Kadar iz intervjuja s Lucasom23

(vlastiti izvor)

Prilozi

Digital video disc (DVD) – Dokumentarni film „Barceloneses“